

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 71/2021-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED], proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 6 Tos 25/2020 z zo 14. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 5. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť spolu s uznesením Okresného súdu Prešove (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 PP 47/2020 zo 6. augusta 2020 a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Zároveň sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 5. mája 2020 požiadal o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, v ktorom sa nachádza na základe rozsudku okresného súdu č. k. 41 T 76/2016 z 3. novembra 2017 v spojení

s rozsudkom krajského súdu č. k. 2 To 51/2017 z 11. apríla 2018, ktorými bol právoplatne odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní siedmich rokov pre zločin skrátenie dane a poistného.

4. Okresný súd uznesením č. k. 15 PP 47/2017-178 zo 6. augusta 2020 žiadosť sťažovateľa podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ nespĺňal materiálne podmienky podmieneného prepustenia na slobodu.

5. Krajský súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že napriek kladnému hodnoteniu jeho osoby Ústavom na výkon trestu odňatia slobody Prešov (ďalej len „ústav“), z ktorého vyplýva priaznivá resocializačná prognóza u sťažovateľa a nízke riziko jeho sociálneho zlyhania do budúcnosti, všeobecné súdy jeho žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody nevyhoveli. Podľa sťažovateľa konajúce súdy nekonkretizovali dôkaz, z ktorého by vyplýval záver o tom, že by v budúcnosti nevedel riadny život, resp. že jeho predošlé odsúdenia nemali na neho taký vplyv, aby sa vyvaroval trestnej činnosti.

7. Všeobecné súdy sa podľa sťažovateľa zamerali iba na jeho prvotné „prehrešky“, ktorých sa dopustil ešte v čase výkonu väzby a ktoré navyše neboli disciplinárnymi previneniami. Vytýkaná mu mala byť aj skutočnosť, že počas výkonu trestu odňatia slobody získal iba jednu disciplinárnu odmenu.

8. Podľa názoru sťažovateľa hodnotenie dôkazov všeobecnými súdmi nekorešponduje s celkovou dôkaznou situáciou a súdy oboch inštancií absolútne svoje úvahy v rozhodnutiach neodôvodnili.

9. Sťažovateľ je presvedčený, že poukazovanie na jeho trestnú minulosť, ako aj trestné konania vedené proti nemu ako dôvod neprepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nemôžu obstať.

10. Napokon sťažovateľ spochybnil procesné postupy súdov konajúcich o jeho žiadosti, keď podľa jeho názoru neboli dodržané lehoty týkajúce sa jednotlivých procesných úkonov, nadobudol podozrenie, že krajský súd, ale ani obhajca nemali dostatok času na vykonanie spravodlivého súdneho procesu a neboli dostatočne oboznámení so všetkými podaniami a dôkazmi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), základného práva na právnu pomoc (čl. 47 ods. 2 ústavy) a základného práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy) napadnutým uznesením krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu zo 6. augusta 2020.

12. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcich viacerých nedostatkov niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ústavný súd túto vyhodnotil ako obsahovo natoľko zrozumiteľnú, že umožňuje v tejto veci realizovať ústavný prieskum (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

13. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou pripomína, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

14. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov veci uvádzaných stranami konania.

15. Podľa názoru ústavného súdu sa krajský súd v napadnutom uznesení vysporiadal so všetkými, tak skutkovými ako aj právnymi otázkami, relevantnými pre jeho rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

16. Krajský súd uviedol, z ktorých dôkazných prostriedkov pri zisťovaní skutkového stavu podstatného pre rozhodnutie o podmienenom prepustení sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody vychádzal, stručne opísal ich obsah, ozrejmil, aké dôkazy z nich vyplynuli a k akým záverom po ich vyhodnotení dospel.

17. Zistil, že sťažovateľ svojím správaním vo výkone trestu odňatia slobody nepreukázal taký stupeň polepšenia, že od neho bolo možné dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Poukázal pritom na hodnotenie jeho osoby ústavom, z ktorého síce vyplývalo, že sťažovateľovi

bola uložená jedna disciplinárna odmena a nebol mu uložený disciplinárny trest, a tiež to, že resocializačná prognóza sa u neho javila priaznivá a riziko jeho sociálneho zlyhania do budúcnosti bolo nízke, avšak správanie sťažovateľa vo výkone väzby bolo kolísavé (obdobia bezproblémového správania sa striedali s obdobiami, keď porušoval ústavný poriadok) a boli zaznamenané viaceré nedostatky v jeho správaní, a to aj v období po premiestnení sťažovateľa do ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Krajský súd v ďalšom poukázal na predchádzajúci život sťažovateľa a jeho trestnú minulosť, keď z odpisu jeho registra trestov vyplynulo, že dovtedy bol päťkrát súdne trestný. Podľa krajského súdu pre naplnenie materiálneho predpokladu pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody sa vyžaduje predovšetkým aktívny prístup a postoj odsúdeného (sťažovateľa), z ktorého možno vyvodit' polepšenie a v budúcnosti očakávať, že odsúdený si z výkonu trestu odňatia slobody vzal ponaučenie a bude dodržiavať zákonom stanovené normy správania sa a viesť riadny život.

18. Krajský súd uzavrel, že sťažovateľ svojím správaním nepreukázal taký stupeň polepšenia, že od neho možno dôvodne očakávať vedenie riadneho života v budúcnosti.

19. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd považuje názor krajského súdu o nesplnení podmienok podmieneného prepustenia sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody za dostatočne zdôvodnený, logický, založený na racionálnej úvahe. Krajský súd vzal do úvahy všetky zistenia v prospech, ako aj neprospech sťažovateľa, a bolo výrazom jeho autonómneho rozhodovania, k akému záveru v konečnom dôsledku dospel. Jeho rozhodnutie nevykazuje žiadne znaky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Ústavný súd preto napadnuté rozhodnutie považuje za ústavne konformné. Skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný názor, nemôže sama osebe zakladať porušenie ním označených práv. Krajský súd k zásadným otázkam zaujal adekvátne stanovisko, ktoré je v posudzovanej veci z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné. Ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by mohli viesť k záveru o vyslovení porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu.

20. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

21. Pretože ústavný súd považuje napadnuté rozhodnutie za akceptovateľné, nevybočujúce z limitov čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy:

22. Argumentácia sťažovateľa týkajúca sa porušenia jeho základných práv na právnu pomoc a na obhajobu krajským súdom je založená výlučne na jeho ničím nepodložených domnienkach. Ani len náznakom neuviedol skutočnosť alebo okolnosť, ktorá by signalizovala čo i len podozrenie z porušenia príslušných ustanovení procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo v tom zmysle, že by tým nebolo dané zadost' obhajobným právam sťažovateľa, resp. že by mu nebola poskytnutá primeraná právna pomoc. Pritom takéto „podozrenie“ nevyplýva ani z príloh ústavnej sťažnosti.

23. Tieto zistenia viedli ústavný súd k odmietnutiu aj tejto časti ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

24. Ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľom uplatnené právo „byť podmiennečne prepustený“ nie je garantované dohovorom (napr. rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva zo 7. mája 1990, [REDACTED] v. Rakúsko, č. 16266/90). Tieto konania sa v skutočnosti netýkajú rozhodnutia o „trestnom obvinení“ ani o „občianskych právach a záväzkoch“ v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto namietanie porušenia tohto článku dohovoru všeobecnými súdmi v konaní o žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je nezlučiteľné *ratione materiae* s ustanoveniami dohovoru.

25. Z tohto dôvodu ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.4. Obiter dictum

26. Ústavný súd v rámci *obiter dictum* opätovne nabáda všeobecné súdy vo vzťahu k hodnoteniu splnenia zákonných podmienok na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody k opatrnosti (pozri m. m. sp. zn. I. ÚS 489/2020), pokiaľ ide o rigidné lipnutie na okolnostiach, ktoré majú svoj pôvod v predchádzajúcej trestnej činnosti odsúdeného, keďže taký postup by sa mohol dostať do priameho rozporu s hmotnoprávnou podmienkou pre podmiennečné prepustenie spočívajúcou v hodnotení prognózy vedenia riadneho života (§ 66 ods. 1 Trestného zákona, pozn.), ktorú je s ohľadom na plnenie povinnosti odsúdeného vo výkone trestu a jeho správanie adekvátne modelovať smerom do budúcnosti. Skúmanie tejto prognózy s poukazom na mechanické a bez adekvátneho kontextu izolované preberanie predchádzajúcej argumentácie, čo sa týka povahy a závažnosti trestnej činnosti (tieto úvahy platia primerane i po zmene Trestného zákona vykonanej zákonom č. 214/2019 Z. z. účinnou od 1. augusta 2019, pozn.) či osoby obvineného (na túto okolnosť už uvedená novelizácia s výnimkou osôb odsúdených na doživotie napokon ani nedopadá), ktoré inak patria medzi základné zásady ukladania trestov v zmysle § 34 ods. 4 Trestného zákona, sa totiž môže dostať do ústavného konfliktu s požiadavkou, aby sa

o podmienčnom prepustení rozhodovalo vždy podľa stavu ku dňu rozhodnutia, a nie podľa stavu *quo ante* a v tejto súvislosti do rozporu so zásadou *ne bis in idem* v zmysle čl. 50 ods. 5 ústavy.

27. V okolnostiach prejednávanej veci však ústavný súd nenašiel dôvody zasiahnuť. Všeobecné súdy síce parciálne využívajú aj argumentáciu o „intenzívnej trestnej minulosti“ sťažovateľa, ktorá však, ako vyplýva z kontextu odôvodnenia, cieľi na formovanie prognózy smerom do budúcnosti s ohľadom na predikciu správania odsúdeného s poukazom na predchádzajúce neúspešné pokusy o individuálnu prevenciu (zámer vychovania odsúdeného k riadnemu životu).

III.5. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

28. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

29. S prihliadnutím na výsledok posúdenia aktuálnej ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III.1, III.2 a III.3 odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu